

ما همانی است که می خوانیم

عنوان این کتاب را می‌توان به همان معنای لفظی و سراستش تعبیر کرد. ما حقیقتا همانی هستیم‌که می‌خوانیم. به‌طور خلاصه. این‌کتاب برایمان شرح می‌دهد که چرا و چگونه با خوب کتاب خواندن می‌توانیم زندگی بهتری داشته باشیم.

هدف این کتاب ارائه رویکردهای مختلف به تجربه لذت‌بخش مطالعه و به‌ویژه مطالعه ادبیات است. این کتاب خواندن برای آموختن و زندگی کردن را ستایش می‌کند و راه و روشی پیش می‌گذارد که به‌واسطه آن می‌توانید عادت‌های کتاب‌خوانی‌تان را غنی‌تر و لذتتان را دوچندان کنید. ماهیت این کتاب نظری نیست و مجموعه‌ای از توصیه‌های خشک‌وخالی و بدیهیی

ارائه نمی‌دهد، بلکه حالتی عملی دارد و هدفش به‌بود یخشیدن به درک و شناخت خواننده از ادبیات است. روی سخن کتاب با کسانی است که دوست دارند از خواندن و از زندگی کردن بهره بیشتری ببرند. «آدمی همان است که می‌خواند» را نشر «بیدگل» به‌تازگی منتشر کرده است.

کینز و روایت کودتا

بیش از نیم قرن پیش، آمریکا برای نخستین‌بار دولتی را در کشوری خاورمیانه‌ای سرنگون کرد. قربانی این کودتا دکتر محمد مصدق، نخست وزیر منتخب و ایران بود.

اگرچه کودتا ابتدا یک موفقیت محسوب می‌شد، امروز خود را به‌عنوان درس وحشتناکی برای خطرات دخالت خارجی نشان می‌دهد.

در این کتاب خبرنگار کهنه کار نیویورک تایمز، استیون کینزر، شرح دست اول و کاملی از این عملیات سرنوشت‌ساز به‌دست می‌دهد. گزارش وی، بازسازی ساعت به ساعت رویدادهای مرداد ۱۳۳۲ را در برمی‌گیرد و با ارزیابی «میراث عذاب‌آور وحشتناک» کودتا، به پایان می‌رسد.

عملیات آژاکس، که نام رمز کودتا بود، تاریخ ایران، منطقه و جهان را دگرگون کرد. محمدرضا شاه را به تخت طاووس بازگرداند و به او امکان داد استبدادی را به کشور تحمیل کند که درنهایت، انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ را موجب‌شد.

انقلاب اسلامی به‌نوبه‌خود الهام‌بخش مبارزان در سراسر دنیای اسلام شد. کینزر، در این کتاب تأکید می‌کند که «دور از ذهن نمی‌نماید که بتوان خط‌ممتدی را از نقطه‌آغاز عملیات آژاکس تا رژیم سرکوبگر شاه و انقلاب اسلامی و تحولات جهان امروز را ترسیم کرد.» این کتاب با رویکردی هوشمندانه به تاریخ خاورمیانه و سیاست خارجی آمریکا، نگاهی روشنگر به رویدادی می‌اندازد

که پیام‌های ناخواسته آن — تعرض خشونت‌بار آمریکا — تاریخ جدید جهان را شکل بخشیده است. با توجه به نقش رو به‌گسترش ایالات متحده در خاورمیانه، خواندن این کتاب ضروری به نظر می‌رسد. این کتاب را به‌تازگی نشر «اختران» منتشر کرده است.

زین‌قنبر

علیرضا حیدری مدرس ویراستاری

 نگارش در ست‌چندواژه‌بنابرپیشنهادهرفرنهنگستان زبان‌وادب‌فارسی:
کارآمد
کارآموز
کارآموده
کارآفرین
کارآیند
کارآگاه
ضرب‌آهنگ
دست‌آموز
و
فرآوری
فرآورده
فرایند
دست‌اورد
دست‌اویز
#زین-قندپارسی

شهریار

شهریار **SHAHRAANWS.IR** **۱۰** **شنبه** ۱۱ شهریور ۱۳۹۹ ۱۵ مهر ۱۳۹۹ شماره

فرهنگ و ادبیات

میل، میل مخاطب است؟

باید بپذیریم که جایگاه شعر و نگاه مخاطب به آن دچار دگرگونی اساسی شده است

محبوبه عظیم زاده

گزارش خبری

وقتی یلدا ابتهاج خبر درگذشت پدرش را به صورت رسمی اعلام کرد، شبکه‌های اجتماعی به طرفه‌العینی پر شد از تصاویر، ویدئوها و اشعار هوشنگ ابتهاج؛ پُست‌هایی اغلب تکراری که فقط به چند شعر و نطق کوتاه محدود می‌شد و بازنشر چندباره آن، گویا داشت از یک دستورالعمل همگانی پیروی می‌کرد، الگویی برای عقب‌نماندن از قافله‌ای که دارد با سرعت هرچه تمام به خبر درگذشت «سایه، واکنش نشان می‌دهد و به همین صورت جلو برود. اتفاقی که پیش از این نیز، بعد از درگذشت بزرگان دیگر عرصه هنر و ادبیات، شاهد آن بودیم. به نظر می‌رسد جامعه امروز دوست دارد با ولع زیاد و اشتباهی سیری ناپذیر در چنین بزنگاه‌هایی حضور خودش را اثبات کند و بگوید او هم شاعری چون ابتهاج را دوست داشته و می‌شناخته و مهر تأیید و ادله محکم اگر می‌خواهید، بفرمایید بروید آخرین پست اینستاگرام را رؤیت کنید! اما چطور شناختنی؟ بیش از این اوضاع چگونه بوده است؟ چه نشانه‌ای وجود داشته که بتواند ما را متوجه کند همان افراد دادگار امروز، دیروز مخاطب شعر او بوده‌اند؟ و حالا یک پرسش بزرگ‌تر، اصلا آیا در این دوره و زمانه می‌توانیم بگوییم شعر همچنان مخاطب دارد؟ مخاطبی که پیگیر باشد، بخواند، بشنود، بشناسد و بشناساند؟ یا نه، باید بپذیریم در خلال بازار داغ صفحات مجازی و هیاهوی صفحاتی که شعر و شبه‌شعرا را به خورد مردم می‌دهند و در میان وضعیت بی‌حساب و کتاب بازار نشر و کتاب، شعر رفتارهفته‌مجهورتر شده و دیگر دغدغه کمتر کسی است؟ ما امروز سراغ همین دغدغه رفتیم و از شاعران و ناشران شهرمان پیگیر این موضوع شدیم، اینکه عقب‌نشینی شعر از بازار نشر و از ذهن و قلب مخاطب چگونه اتفاق افتاده و آیا می‌توانیم با اطمینان بگوییم چنین اتفاقی رخ داده است و اصلا مخاطب و شاعر و ناشر چگونه روی هم تأثیر می‌گذارند؟ رضا عابدین‌زاده، شاعر و مترجم، زهرا گری‌پا، شاعر و مهدی نصیرزاده و خلیل حسینی، مدیر نشرهای مدرن‌یز و محقق، افرادی هستند که پیرامون همین مسائل با آن‌ها گپ زدیم.

● **شاعر و غیرشاعر شعر نمی‌خواند**
بارها شنیده‌ایم که می‌گویند بحران‌های اقتصادی مانع از کتاب خواندن می‌شود، اما آیا به راستی این حرف درست است؟ رضا عابدین‌زاده معتقد است: «می‌تواند تاحدی درست باشد؛ اما آیا در قشر ثروتمند ما آدم‌های کتاب‌خوان تری می‌بینیم نسبت به آن دسته از افرادی که به لحاظ اقتصادی ضعیف‌تر هستند؟ حقیقتی تلخ باشد یا نه، باید بپذیریم که مخاطبان شعر کم شده‌اند، حتی مخاطبان شاعران بزرگ. حالا مردم خیلی کمتر کتاب‌دستان می‌گیرند و اگر دنبال خواندن شعر یا دل‌نوشته باشند می‌روند سراغ شبکه‌های اجتماعی؛ اما یک بحران بزرگ‌تر هم وجود دارد، اینکه شاعران کتاب‌های یکدیگر را نمی‌خوانند! درواقع در این دوره و زمانه ما با تعداد زیادی شاعر ونویسندره و به‌روستیم که دوست دارند فقط تولیدکننده باشند. کسی نمی‌خواهد مخاطب خوبی باشد.»

● **هرچه قصارتر، پرمخاطب‌تر**
او صحبت‌هایش را این گونه ادامه می‌دهد: «البته فضای مجازی مقرر نیست، اما مؤثر است. من به عنوان یک مترجم می‌توانم احساس کنم که هدف برخی از نویسنده‌ها و شاعران، این است که پُست‌خور مطالبشان خوب باشد. یعنی آن‌ها می‌دانند که در این روزگار باید روی بیاورند به قلمبه‌سلمبه حرف زدن و جملات قصار گفتن، چه در شعر و چه در رمان، اما چرا؟ چون حجم عظیمی از مطالعه این روزهای مردم در همین فضای به‌اصطلاح مجازی رقم می‌خورد. اتفاقی که هم بر تمایل مخاطب در خریدن و نخریدن کتاب اثر می‌گذارد و هم بر اقتصاد چاپ کتاب. طرف شاعر است و همه اشعارش را از طریق صفحه شخصی اش به چشم و گوش مخاطب می‌رساند پس چه لزومی به‌خرید کتابش وجود دارد؟» اما آیا این روی آوردن جدی به فضای مجازی فقط از سوی مخاطب است؟ برای ناشران هم خیلی مهم است شاعری که می‌خواند کتابش را چاپ کند، چه تعداد دنبال‌کننده دارد. هم منطق اقتصادی دارد و هم بعد از چاپ آثار افراد پرمخاطب، نام‌نشرشان بیش از پیش سر زبان‌ها می‌افتد.»

● **سرمایه‌گذاری هم می‌کنند!**
نمی‌توان گفت هیچ نشری برای چاپ کتاب سرمایه‌گذاری نمی‌کند. برخی انتشاراتی‌ها اتفاقا اشعار را کاملا با نگاهی کارشناسانه بررسی می‌کنند، بدون داشتن نگاهی سودآور فقط سطح شعر برای‌شان مهم است و تمام وکمال هزینه چاپ اولین کتاب شاعران را نیز تقبل می‌کنند. این را عابدین‌زاده می‌گوید و ادامه می‌دهد: «با این حال، سیاست برخی ناشران به‌ویژه در پایتخت، این است که ابتدا کتاب چند شاعر اسم و رسم دار را رایگان چاپ می‌کنند تا به واسطه این

● **سرمایه‌گذاری هم می‌کنند!**

جشنواره داستان کوتاه «نقش آفرینی زن مسلمان ایرانی»

پوستر جشنواره داستان کوتاه «نقش آفرینی زن مسلمان ایرانی» طی آیینی با حضور مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی رونمایی شد.مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی در این آیین به نقش آفرینی‌های حضرت زینب(س) به‌عنوان نمونه‌بارز زن مسلمان در تاریخ اشاره کرد و گفت: یکی از ماجراهای اصلی در واقعه عاشورا، نقش آفرینی محوری حضرت زینب(س) است که در فضای اسارت و افشاگری ظلم یزیدیان تبلور می‌یابد. محمد حسین زاده افزود: نقش حضرت زینب(س) در دور هجده‌روزه قاربعین، تبیین‌گری بوده که کاملاً زتمند است و کاملاً از موضع قدرت و عظمت صحبت می‌کند، در این راستا نمونه‌های بسیار زیادی از نقش آفرینی زن مسلمان در تاریخ صدر اسلام وجود دارد؛ اما در انتقال آن با ضعف بزرگی رو به‌رو بوده‌ایم. وی بیان کرد: در دور‌های که جهان غرب به‌دنبال ایجاد الگوی کاذب از زن به عنوان یک عنصر کالایی یا تجاری از غرب است، معرفی زن مسلمان انقلابی کار بزرگی است که توسط نظام جمهوری اسلامی

پوستر جشنواره داستان کوتاه «نقش آفرینی زن مسلمان ایرانی» طی آیینی با حضور مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی رونمایی شد.مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی در این آیین به نقش آفرینی‌های حضرت زینب(س) به‌عنوان نمونه‌بارز زن مسلمان در تاریخ اشاره کرد و گفت: یکی از ماجراهای اصلی در واقعه عاشورا، نقش آفرینی محوری حضرت زینب(س) است که در فضای اسارت و افشاگری ظلم یزیدیان تبلور می‌یابد. محمد حسین زاده افزود: نقش حضرت زینب(س) در دور هجده‌روزه قاربعین، تبیین‌گری بوده که کاملاً زتمند است و کاملاً از موضع قدرت و عظمت صحبت می‌کند، در این راستا نمونه‌های بسیار زیادی از نقش آفرینی زن مسلمان در تاریخ صدر اسلام وجود دارد؛ اما در انتقال آن با ضعف بزرگی رو به‌رو بوده‌ایم. وی بیان کرد: در دور‌های که جهان غرب به‌دنبال ایجاد الگوی کاذب از زن به عنوان یک عنصر کالایی یا تجاری از غرب است، معرفی زن مسلمان انقلابی کار بزرگی است که توسط نظام جمهوری اسلامی

عکس آرشیوی است

شرایطی کدام ناشر ریسک می‌کند و سرمایه‌گذاری روی یک کتاب را قبول می‌کند؟ به‌ویژه ناشران خصوصی که پشتوانه‌ای ندارند. مگر اینکه شاعر نام‌آشنایی باشد و بداند طرف‌دار دارد.»

● **کتابخانه‌های بزرگ درخانه‌های کوچک امروز جایی ندارد**
نصیرزاده هم به وضعیت کنونی جامعه اشاره می‌کند و می‌گوید: «واقعیت این است که فضای زندگی امروز کاملاً تغییر کرده و اقتضانات و انتظارات عوض شده است. دیگر مثل قدیم نیست که شاعری یک کتاب قطور یا دیوان چاپ کند و خواننده‌نیز با ذوق و شوق فراوان برگه‌های کتاب را ورق بزنند و از اولین مواجهه‌اش با اشعار سر ذوق بیاید و لذت ببرد. یا به عنوان مثالی دیگر، نمی‌توانید مثل سابق، کتابخانه‌های بزرگ و انبوه کتاب‌ها و آدم‌های علاقه‌مندی را پیدا کنید که برای تک‌تک کتاب‌های داخل کتابخانه‌شان وقت گذاشته و زحمت کشیده‌اند. انگار خانه‌های کوچک و اجاره‌ای امروز دیگر ظرفیت این را ندارند.»

● **تأمین معاش، آرامش و کتاب خواندن**
خلیل حسینی،مدیرنشر محقق‌ونویسنده و فعال فرهنگی نیز معتقد است بیشتر از اینکه میل شاعران در این وضعیت اثرگذار باشد، تمایل مخاطبان تعیین‌کننده‌است: «شاعران دوست دارند کتاب‌هایشان چاپ شود. این مخاطبان هستند که علاقه‌ای به خرید کتاب شعر ندارند و یک دلیل این اتفاق را باید در اوضاع معیشتی مردم جست‌وجو کرد. وقتی گذران زندگی و معاش دغدغه اصلی مردم باشد و آرامشی که باید بر زندگی‌شان حاکم شود در گرو همین تأمین معاش است، آن‌ها نه تنها کتاب شعر، بلکه هیچ کتابی نمی‌خرند و نمی‌خوانند. در این میان، کتاب‌فروشی‌ها و انتشاراتی‌ها چه می‌توانند بکنند؟ شبیه به بنگاه‌های اقتصادی کوچک و بزرگ دیگر، در بازار چاپ‌ونشر هم عرضه‌وتقاضا مهم است. وقتی مخاطبی نیست و تقاضایی وجود ندارد، عرضه‌کننده‌ها هم سرمایه‌گذاری خاصی در این باره انجام نمی‌دهند، چون بازگشت سرمایه‌ای وجود ندارد.»

● **هر کتابی را چاپ نکنید!**
حسینی در انتهای صحبت‌هایش یک نکته دیگر هم می‌گوید، خطاب به آن دسته‌از افرادی که گمان می‌کنند هرچه از ذهنشان تراوش کرد شایسته چاپ‌شدن است و عرضه به بازار کتاب: «پیش می‌آید که برخی افراد چیزی می‌فرستند و ما هم می‌خوانیم و به رسم ادب نکته‌ها و جنبه‌های مثبت ماجرا را می‌بینیم. همان‌ها را در شبکه‌های اجتماعی هم منتشر می‌کنند و کلی به‌به چه‌چه می‌شوند. نهایت‌هم این می‌شود که خیلی مصر و محکم اقدام به چاپ دل‌نوشته‌ها و نوشته‌های‌شان می‌کنند. فارغ از اینکه واقعا هر چیزی ارزش چاپ‌شدن ندارد. این هم یک جنبه از این ماجراست.»

جریان‌ساز را نشان دهید.
وی گفت: جشنواره داستان کوتاه «نقش آفرینی زن مسلمان ایرانی» که با حمایت معاونت فرهنگی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی و به‌همت مؤسسه فرهنگی بانوان ناشر و اهل قلم طراحی شده است، تلاشی برای تقویت تولیدات ادبی در حوزه نقش زن مسلمان ایرانی است. ان شاء...!
توانیم زمینه تولید داستان‌های بلند و رمان‌رانیز در این بخش فراهم کنیم.
در بخش دیگری از این مراسم، فریده سلطانی، مدیرمسئول مؤسسه فرهنگی بانوان ناشر و اهل قلم، محورهای این جشنواره را جایگاه الگویی بانوان شامل: تاریخ‌سازی، جهاد پایداری، اجتماع، خانواده، فرهنگ، هنر و رسانه برشمرد و بیان کرد: نویسندگان می‌توانند آثار خود را حداکثر تا تاریخ ۲۹ مهر ماه اسامال به‌نشانی اینترنتی @ab.nasher.yahoo.com ارسال کنند. وی افزود: مراسم پایانی این جشنواره معرفی آثار برتر در آذرماه اسمال برگزار و همزمان با این آیین داستان‌های منتخب در قالب کتاب، چاپ‌ورونمایی می‌شود.

می‌گویند پخش خوبی ندارند و کاغذ گران است و در نهایت اینکه نمی‌توانند خوب بفروشند. ملاک بیشتر شاعران این است که طرف بیاید پول بدهد کتابش را چاپ کند. ناشران مشهودی اصلا علاقه‌ای ندارند که خودشان روی کتابی سرمایه‌گذاری کنند. در تهران به نظر این اتفاق بیشتر رخ می‌دهد، نه اینکه خیلی زیاد باشند، اما هستند ناشرانی که می‌آیند برایتام مراحل کتاب سرمایه‌گذاری می‌کنند، البته که تیراژ باز هم پایین است. برخی هم مشارکتی کار می‌کنند، بخشی از هزینه را مؤلف تقبل می‌کند و بخشی را ناشر. ناشر اگر مطمئن باشد کتابی که قرار است چاپ کند صد درصد می‌فروشد و به چاپ چندم می‌رسد، به‌طور قطع روی آن سرمایه‌گذاری می‌کند. چشم‌انداز ناشران این است که کتاب‌های شعر خوب فروش نمی‌رود و برای این البته تلاشی هم نمی‌شود.»

● **اوضاع خوب نیست؛ اما حمایتی هم نمی‌شود**
زهرا گری‌پا در میان صحبت‌هایش، شرایط این روزها را در عرصه شعر و شاعری مقایسه می‌کند با مدت‌ها قبل و

بر این‌باور است: «پیش از این وقتی کتابی از سوی شاعری چاپ می‌شد، اداره‌ارشاد حوزه‌هنری مراسم نقد خوبی برای کتاب برگزار می‌کردند و تعداد درخورتوجهی از کتاب‌ها را می‌خریدند، یعنی هم پولی که سرمایه‌گذاری شده بود برمی‌گشت، هم کتاب معرفی می‌شد، اما الان حوزه هنری ماهی یک مرتبه جلسه نقد کتاب دارد و همان هم با کلی حاشیه برگزار می‌شود. استقبال خوبی نمی‌شود و جلسات دل‌مده‌ای است.»

● **ویرترین کم است و عنوان‌ها زیاد**
اما ناشران چطور به این قضیه نگاه می‌کنند؟ مهدی نصیرزاده، رئیس‌شرکت تعاونی ناشران خراسان رضوی و مدیر نشر مردن‌بیز، می‌گوید: «در سال‌های اخیر اگر تعداد کتاب فروشی‌ها کم نشده باشد زیاد هم نشده است. با این حال، اگر بخواهیم در بهترین حالت به نسبت افزایش جمعیت در نظر بگیریم، این روند کاهشی کاملاً محسوس است.

ویرترین کم است و عنوان‌ها زیاد. همان ویرترین‌های محدود هم اختصاص پیدا می‌کند به آنچه مخاطب امروز دنبال‌اش است، مثل کتاب‌های انگیزشی. طرف ویرترین می‌زند که مشتری جذب کند و بتواند گردش کار و اجاره و هزینه را بدهد، بنابراین کتاب‌هایی را در ویرترین و جلوی دید عموم می‌گذارد که بداند مخاطب دارد یا احتمال بدهد فروش زیادی دارد.»

● **نشر یک کار فرهنگی نیست!**

نصیرزاده می‌گوید: «من معتقدم نشر یک فعالیت اقتصادی است، یک فعالیت اقتصادی با رویکرد فرهنگی. انتشاراتی‌ها نیز مانند دیگر تولیدکننده‌ها دارند کالا تولید می‌کنند و اگر بازتاب اقتصادی کارشان بازنگردد این چرخه از کار می‌افتد. حالا در چنین

ایران انجام شده است. وی بیان کرد: نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران نه‌زن را به‌مثابه عنصر خنثی در حصار منزل پنهان کرده‌و نه به‌عنوان یک کالای تجاری در بازار، اجازه سوء استفاده از وی را داد، حجابی که در انقلاب اسلامی بر آن تأکید می‌شود، پوششی است تا در آن زن بتواند فعالیت اجتماعی انجام داده و اثرگذاری اجتماعی داشته باشد. مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی گفت: نمونه‌های بسیاری از زن مسلمان ایرانی در کشور مان وجود دارد که هم مادران و همسران نمونه بوده و هم در مشاغل گوناگون به‌علقه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی رسیده‌اند. حسین زاده تأکید کرد: باید تلاش شود تا الگوی درست نقش آفرینی زن مسلمان ایرانی در قالب هنر و ادبیات به مردم عرضه‌شود که متأسفانه در این بخش کم‌کاری‌هایی می‌شود، به‌طوری‌که امروز کمترین فیلم سینمایی ساخته شده که نقش رفیع زن را به منصفه ظهور برساند، کمتر سریالی ساخته یا داستانی نوشته شده است که زن در آن نقش محوری داشته باشد و نمونه یک زن مسلمان و